

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 78/19

Luksemburg, 20 czerwca 2019 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-192/18
Komisja / Polska

Rzecznik generalny E. Tanchev: Trybunał powinien orzec, że nowe zasady przechodzenia polskich sędziów w stan spoczynku są sprzeczne z prawem Unii

Zakwestionowane przepisy naruszają zakaz dyskryminacji ze względu na płeć oraz zasady nieusuwalności i niezawisłości sędziów

W dniu 12 lipca 2017 r.¹ Polska wprowadziła ustawę ustanawiającą nowe zasady dotyczące przechodzenia w stan spoczynku przez polskich sędziów. Zgodnie z tą ustawą wiek przejścia w stan spoczynku dla sędziów sądów powszechnych, sędziów Sądu Najwyższego i prokuratorów został obniżony do 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn, chociaż wcześniej wynosił on 67 lat dla obu płci. Ponadto Ministrowi Sprawiedliwości zostało przyznane dyskrecjonalne prawo decydowania o przedłużeniu okresu czynnej służby poszczególnych sędziów sądów powszechnych po ukończeniu przez nich tego nowo określonego wieku przejścia w stan spoczynku, pomimo że wcześniej uprawnienie to było wykonywane przez Krajową Radę Sądownictwa. Uznawszy, że przepisy te są sprzeczne z prawem Unii², Komisja wniosła do Trybunału skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

Komisja podkreśliła na rozprawie, że chociaż zakwestionowane w niniejszym postępowaniu przepisy ustawy zostały znowelizowane ustawą z dnia 12 kwietnia 2018 r., wprowadzone zmiany nie doprowadziły do rozwiania wszystkich wątpliwości poruszonych w skardze, a ponadto, że istnieje wyraźny i doniosły interes w rozstrzygnięciu tej sprawy.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Evgeni Tanchev stwierdził, że podniesione zarzuty, w zakresie, w jakim opierają się na art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, powinny zostać odrzucone jako niedopuszczalne, ponieważ Komisja nie przedstawiła argumentów pozwalających wykazać, iż w tym kontekście Polska stosowała prawo Unii w rozumieniu art. 51 ust. 1 tej karty.

W odniesieniu do zarzutu Komisji dotyczącego dyskryminacji ze względu na płeć, rzecznik generalny odrzucił argument Polski, że w tym przypadku nie istnieje bezpośredni związek między przeliczonym okresem a pobieranym uposażeniem, co oznaczałoby, że omawiany tu system podlega dyrektywie 79/7³ i jest objęty przyznaną państwom członkowskim swobodą ustanowienia odmiennego wieku emerytalnego dla kobiet i mężczyzn w ramach publicznego systemu zabezpieczenia społecznego. Rzecznik generalny zaznaczył, że Polska nie zdołała wyjaśnić, w jaki sposób omawiany system różni się od systemów będących przedmiotem orzeczeń, w których uznano za spełniony wymóg dotyczący „bezpośredniego powiązania” wypłacanych świadczeń emerytalnych z przeliczonym okresem, skutkiem czego znajdował zastosowanie zakaz dyskryminacji ze względu na wiek. W szczególności Trybunał orzekł, że świadczenia wypłacane

¹ Ustawa z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 1 października 2017 r.

² Artykuł 157 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz art. 5 lit. a) i art. 9 ust. 1 lit. f) dyrektywy 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (Dz.U. 2006, L 204, s. 23), art. 19 ust. 1 TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

³ Dyrektywa Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 1979, L 6, s. 24).

w ramach pracowniczych systemów emerytalnych były równoważne z „wynagrodzeniem” w rozumieniu prawa Unii, które to stwierdzenie było skutkiem zastosowania przesłanki bezpośredniego powiązania z długością przepracowanego okresu przy jednoczesnym rozważeniu, czy dany system dotyczył szczególnej kategorii pracowników i czy świadczenia były obliczane w drodze odniesienia do wysokości ostatniego wynagrodzenia; te dwa ostatnie czynniki nie są jednak przedmiotem omawianej sprawy.

Ponadto w odniesieniu do argumentów Polski dotyczących pozytywnej dyskryminacji rzecznik generalny zauważył, że w orzecznictwie Trybunału utrwalony jest pogląd, iż środki pozytywnej dyskryminacji mają na celu przyznanie kobietom szczególnego rodzaju korzyści służących „wzmocnieniu ich konkurencyjności na rynku pracy i umożliwieniu awansu zawodowego na równi z mężczyznami”. Zważywszy, że kobiety-sędziowie w stanie spoczynku przestają rywalizować na rynku pracy i nie kontynuują już kariery, zakwestionowane przez Komisję przepisy w żadnym razie nie mogą stanowić środków pozytywnej dyskryminacji. Co więcej, przepisy, które utrwalają tradycyjny podział ról na przyszłość, nie powinny być postrzegane jako środki mające na celu promowanie równości kobiet i mężczyzn. Z zakwestionowanych przepisów nie mogą też skorzystać mężczyźni, którzy utracili szansę awansu zawodowego z powodu wychowywania dzieci, a ponadto nie biorą one pod uwagę sytuacji kobiet, które nigdy nie były zaangażowane w wychowywanie dzieci. **Rzecznik generalny stwierdził zatem, że odmienny wiek przejścia w stan spoczynku dla kobiet i mężczyzn pełniących funkcje sędziów sądów powszechnych, sędziów Sądu Najwyższego i prokuratorów narusza prawo Unii.**

Rzecznik generalny przypomniał, że prawo Unii chroni sędziów przed usuwaniem z urzędu. Nieusuwalność sędziów stanowi jedną z podstawowych gwarancji niezawisłości sędziowskiej. Pojęcie niezawisłości wymaga w szczególności, aby dany organ wypełniał swoje zadania sądownicze z zachowaniem pełnej autonomii, bez podległości w ramach hierarchii służbowej lub podporządkowania komukolwiek, w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, oraz aby pozostawał on w ten sposób pod ochroną przed ingerencją i naciskami z zewnątrz, które mogą zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia. **W ocenie rzecznika generalnego** obniżenie wieku przechodzenia przez sędziów w stan spoczynku powinno być obwarowane zabezpieczeniami, aby zapewnić, że sędziowie nie będą *de facto* usuwani z urzędu, natomiast **ustawa z lipca 2017 r. nie jest zgodna z gwarancjami nieusuwalności sędziów i ich niezawisłości**. Rzecznik generalny zauważył, że rozpatrywane w tej sprawie uregulowania wiążą się z równoczesnym przeniesieniem na członka władzy wykonawczej, w tym przypadku nie na kogo innego, ale na Ministra Sprawiedliwości, uprawnienia do przedłużania czynnej służby sędziów, i z obniżeniem przez władzę ustawodawczą wieku przechodzenia przez sędziów w stan spoczynku. Taki pakiet nie jest zgodny z obiektywnym elementem bezstronności chronionym w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które stanowi kolejne, od dawna uznawane, źródło dla wypracowania zasad ogólnych prawa w ramach pierwotnego prawa Unii. W konsekwencji **rzecznik generalny E. Tanchev doszedł do wniosku, że obniżając wiek przechodzenia w stan spoczynku przez sędziów sądów powszechnych i jednocześnie przyznając Ministrowi Sprawiedliwości dyskrecjonalne prawo do przedłużania czynnej służby tych sędziów, Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy prawa Unii.**

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku. Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106